

LÄRARINSTRUKTION

Hur och vad konsumerar vi?

Uppgift

Eleverna får kunskap om hur den svenska privatkonsumtionen ser ut samt vilka konsekvenser den har ur ett miljöperspektiv. Eleverna tränar också på att tolka grafer och modeller.

Målet är att utveckla:

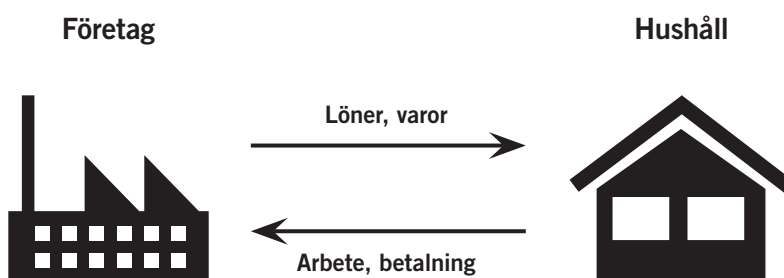
- Kunskaper om hur ekonomiska och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer samt
- Förmågan att analysera samhällsfrågor med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

Arbetsgång

De olika uppgifterna i elevinstruktionen har sin utgångspunkt i att vi idag konsumerar allt mer varor och tjänster. Det hör samman med att vi får en allt högre levnadsstandard samtidigt som vi vet att sambandet mellan ökad konsumtion och negativ miljöpåverkan är starkt. Uppgifterna syftar till att ge eleverna verktyg, begrepp och modeller för att få en ökad förståelse för sambanden mellan vår konsumtion och dess konsekvenser.

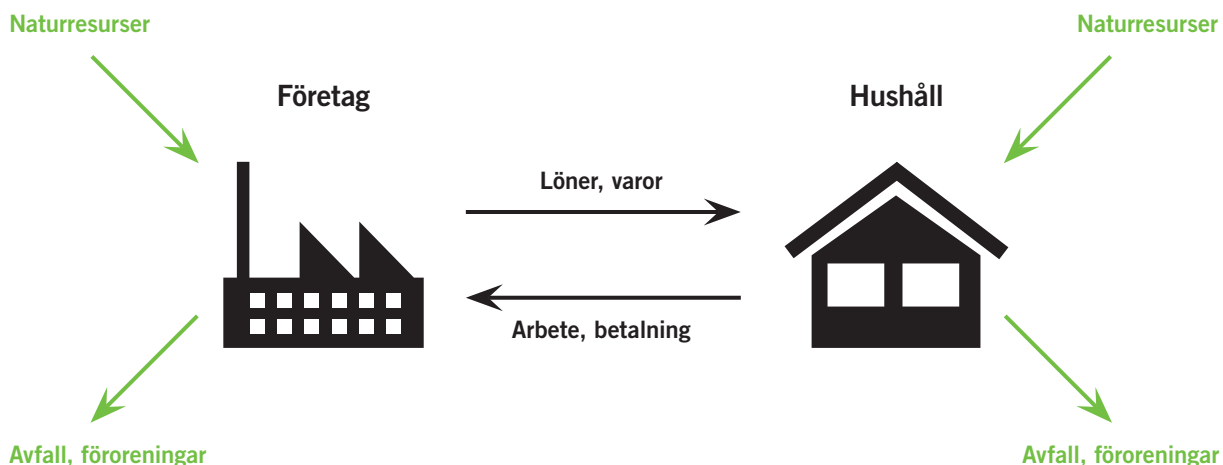
1. Berätta för eleverna om lektionens syfte.
2. Börja med att låta eleverna få arbeta med uppgift 1 - 4. Frågorna handlar om deras egen konsumtion och kan vara ett bra sätt att komma in i arbetsområdet. Se elevinstruktion.
3. Förberedelser för uppgifterna 5–7.
 - a) Rita eller visa cirkeldiagrammet över svensk privatkonsumtion. Berätta för eleverna att de nu ska träna på att analysera situationen kring konsumtion och dess konsekvenser.
 - b) Skriv "miljöpåverkan" på tavlan och gör en brainstorm med eleverna om begreppet och dess betydelse.
 - c) Låt eleverna arbeta med frågorna 5–6.
4. Förberedelser för uppgifterna 7 och 8.
 - a) Inled med att visa filmen om det ekonomiska kretsloppet från *Koll på cashens* webbsida kollpacashen.se/det-ekonomiska-kretsloppet/
 - b) Låt därefter eleverna få arbeta med uppgifterna 8 och 9.
5. Som avslutning kan du visa de båda modellerna över det ekonomiska kretsloppet och resonera tillsammans med eleverna kring frågan: Varför är modell två en bättre modell att använda för att förstå och diskutera innebörden i hållbar konsumtion? (se fråga 9 i elevinstruktionen).

Modell 1: Det ekonomiska kretsloppet

I ekonomiundervisning visar vi ofta upp sådana här bilder för att visa hur hushållen och företagens relation ser ut. Företagen anställer människor och betalar löner för att de arbetar i företagen. Andra köper varor och tjänster av företagen. Hushållen å sin sida betalar för varorna och tjänsterna och erbjuder sig som arbetskraft. Modellen kan visa vad som händer när exempelvis hushållen köper mindre och hur det påverkar relationen.

Modell 2: Det ekonomiska (och ekologiska) kretsloppet

Modell 2: Det ekonomiska kretsloppet enligt modell 1 är inte så cirkulärt som vi kanske tror. Utanför företagens och hushållens relation finns också den planet vi bor på. Hushållen och företagen hämtar naturresurser för att kunna tillverka saker som ska konsumeras. Produktionen och konsumtionen leder också till avfall och föroreningar som ofta släpps ut i naturen igen. I ekonomi kallas detta "externa kostnader", det vill säga något som ligger utanför ekonomin. Vad händer om vi måste ta hänsyn till detta när vi pratar ekonomi i samhället?

6. Låt eleverna skriva en så kallade "exit ticket". Metoden går ut på att eleverna svarar på några frågor och lämnar svaren till läraren när de går från lektionen. "Exit ticket" syftar till att göra den enskilda eleven medveten om sin lärandeprocess samt ger dig som lärare en möjlighet att följa elevernas lärande. Förlag på frågor till "exit ticket"
- Skriv minst tre saker som du har lärt dig.
 - Skriv om något som du tyckte var intressant.
 - Skriv om något som du tyckte var svårt.

Tips!

- Se material från Naturvårdsverket om konsumtion och utsläpp.
naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-Sverige-och-andra-lander/
- Om du vill bredda förståelsen för konsumtion kan du använda FN-förbundets *Världskoll!* På deras sajt kan länders konsumtion och utsläpp av växthusgaser jämföras.
varldskoll.se/fokus/konsumtion
- "Bilen, biffen, bostaden, börsen och butiken". På Världsnaturfondens webbplats kan du fördjupa dig inom olika konsumtionskategorier och lära dig mer om dess miljöpåverkan och om hur konsumtionen kan bli mer hållbar.
wwf.se/wwfs-arbete/klimat/eart-hour/1415461-earth-hour

Koppling till Gy 11

Centralt innehåll i Samhällskunskap på gymnasiet.

Samhällskunskap 1a1

- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.

Samhällskunskap 1b

- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.
- Samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i samband med undersökningar av samhällsfrågor och samhällsförhållanden. Exempel på metoder för att samla in information är intervju, enkät och observation. Exempel på metoder för att bearbeta information är statistiska metoder, samhällsvetenskaplig textanalys, argumentationsanalys.

Kunskapskrav i Samhällskunskap 1a1 och 1b

E	C	A
<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera någon orsak och konsekvens. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.</p> <p>Eleven diskuterar översiktligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>	<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera några orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med enkla omdömen.</p> <p>Eleven diskuterar utförligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>	<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifierar flera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med nyanserade omdömen.</p> <p>Eleven diskuterar utförligt och nyanserat orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>